

güney

EFİL YAYINEVİ

güney

Sancar Seçkiner

GÜNEY **(Denemeler)**

Genel Yayın Nu.: 177
ISBN: 978-605-4579-45-7
1. Basım Temmuz 2013

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve Tic. Ltd. Şti. ©2013
Efil©2013

Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Herhangi bir şekil ya da yöntemle çoğaltılamaz.

Sertifika Nu.: 12131

Sayfa ve Kapak Tasarımı: Türkan Sarı
Redaksiyon: Deniz Göksel
Baskı ve Cilt: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: (+90) 312 394 55 90
Sertifika Nu.: 13987

E FİL YAYINEVİ

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Dan. Yat. ve Tic. Ltd. Şti.
Veda Dalokay Caddesi, Ulubey Sokak, No: 6/2, GOP,
Çankaya/Ankara, Türkiye
Tel : (+90) 312 442 52 10
GSM : (+90) 541 232 00 96
Faks : (+90) 312 442 52 12

www.efilyayinevi.com

İÇİNDEKİLER

	Önsöz	vii
	Somers Town	1
	Blue-Dog	8
	Wien Kafe	12
	Girardot'nun Gözleri	23
	Ray'in Yüzyılının Anımsattıkları	28
	Sonsuz Rüyanın Peşinde	38
	Yitik Endişe Bahçesi	46
	İkiçeşmelik	51
	American Collectors	60
	Burianlar'ın Evi	67
	Eden Club Paradise	75
	Güney	82

Önsöz

2009 yılında Bedrettin Cömert çalışması nedeniyle Ankara'ya gitmiştim. 29 Ekim'i 30 Ekim'e bağlayan saatlerdi. Prof. Hamiye Çolakoğlu ile bütün gün süren söyleşimiz uzamış, saat 02:00 olmuştu. Üzerimde büyük bir yorgunluk vardı. Tüm notları, bilgisayarı ve kamerayı toplayıp çantalara yerleştirdim. Salonun bir yanında büyük bir yemek masası vardı. Üzerinde bazı kitap, not, seramik tabak ve fotoğraflar duruyordu. Masanın köşesindeki bir fotokopi dikkatimi çekti. Cumhuriyet gazetesinde çıkmış Bilge Karasu'nun yitimi üzerine bir dostunun kaleme aldığı bir yazıydı⁽¹⁾. Karasu, Prof. Çolakoğlu'nun da yakın arkadaşıydı.

Aynı yazıyı bir süre sonra Karasu için hazırlanmış bir armağan kitabın içinde gördüm. Tekrar okudum. Sonra tüm kitabı inceleyip Karasu'nun dostlarının onun için neler yazdıklarına baktım. Yazıların hiçbirinde o gece okuduğum yazıdaki duyarlık yoktu. Bu duygu farklılığı beni Bilge Karasu üzerine bir çalışma yapmaya yönlendirdi. Planımı Bedrettin Cömert sonrası projelerimin içine kattım.

"Dil ve Sanat"⁽²⁾ tarzı bir düşünüm ve destek alacak bir de isim vardı: Füsun Akatlı. O sıralar bilmiyordum, Akatlı'nın ne acılarla boğuştuğunu. Bütün o felaket öykülerini, onun yitimiyle öğren-

dim. Üstelik son günlerinde bile kavgası salt yakasına yapışan hastalıkla değilmiş. Bu dünyada bazı insanlar hayatı cehenne me çevirmek için var; bir işi ortaya çıkarmak için değil de, tam tersine engellemek için harcadıkları enerji çok daha güçlü ve yoğun. Ben bunun nedenini onların bilinç altına bağlıyorum. Kendi uğradıkları haksızlıkların daha beterini başkalarına yaparak mutlu oluyorlar.

İşte böyle bir avuç güzel insan gözümüzün önünden çekip gidiyor, bizi yalnız bırakıyor. Akatlı'nın yitimi projemi değiştirmede, tam tersine düşüncem bu kez Akatlı'yı da kapsar oldu.

Buna karşın uzun zamandır sürdürdüğüm ortak çalışmalar bende bir soğukluk doğurdu; yeterince sahiplenilmeyen, gereğince değerlendirilmeyen işlermiş gibi görünmeye başladılar. Bu görüşümün gelişiminde karşılaştığım zorlukların payı büyük hiç şüphesiz.

Bu yüzden çalışmamı bireysel olarak sürdürmeye karar verdim. Bu dünyada hiçbir işin tek başına yapılmadığını, bütün işlerin bir tür imeceyle gerçekleştiğini biliyorum. Ne şanslıyım ki çevremde emeğiyle ve yüreğiyle bana el veren güzel insanlar var. Sevgi bu dünyayı güzelleştiren bir duygudur. Ey insanlar boş verin! Sürekli size yapılanları düşünmekten, ona buna kazık atmaktan, işlere takoz koymaktan vaz geçin! Başkalarına el vermeye bakıp bunla mutlu olun!

Bu kitabı gerçekleştirmeme vesile olan iki kişi Bilge Karasu ve Füsün Akatlı'yı saygıyla anıyorum. "Güney" adlı metni onlara adadığımı hemen fark edeceksiniz. Diğer metinlerin de en az "Güney" kadar ilgiyle karşılanacağına inanıyorum. Başta, tüm metinlerin son okuması ve düzeltisini yapan Nur Koçak olmak üzere bu kitabı gerçekleştirmeme yardımcı olan, katkı sağlayan tüm güzel insanlara sonsuz teşekkürler. Kitaptaki bana ait olmayan bazı fotoğrafları internetteki sosyal paylaşım sitelerin-

Prof. Hamiye olakođlu'nun evi Kavaklıdere, Ekim 2009.

den aldım. Fotoğrafların niteliği ve büyüü beni onlar üzerine yazmaya itti. Günahı boynuma.

Sancar Seçkiner

Mart 2013

NOTLAR

1. Bilge'ler ölür..., Selim İleri, Cumhuriyet. 16 Temmuz 1995 Pazar.
2. 70. Doğum Yıldönümünde Bedrettin Cömert: Dil ve Sanat, Yayına Haz. Barış Gümüşbaş-Sancar Seçkiner, H.Ü. Yayınları, 2012.

Somers Town

Somers Town, Kuzey'de Camden Town'dan, Batı'da Euston ve Güney'de Bloomsbury'e uzanan –kuş uçuşu bakıldığında yaklaşık üçgen şekilli– Londra mahallesidir. Semti bu şekilde haritaya yerleştirmenin kartografik bir bilgiden çok kişisel seçimim olduğunu söylemem lazım. Bu yerleştirmede bir çok açıdan doğruluk payı olsa da bilimsel bir gerçekliği yansıttığı söylenebilir. Asıl gerçeklik, gönlümce dolaştığım semtin sokaklarındaki yitik ayak izlerimde gizlidir. Semtin geçmişi incelendiğinde yerleşikler içinde en dikkat çeken isimler: Düşünür-yazar William Godwin, feminist yazar Mary Wollstonecraft (ki kendisi aynı zamanda W.Godwin'le evliydi. İkinci kızının doğumundan çok kısa bir süre sonra öldüğünde henüz 39 yaşındaydı), Victoria döneminin en güçlü yazarı Charles Dickens, bir dönem Paris'ten kaçıp Londra'da birlikte yaşayan Arthur Rimbaud ve Paul Verlaine (Rimbaud-Verlain ikilisinin yaşamından önemli bir kesiti Agnieszka Holland'ın yorumuyla *Total Eclipse* adlı filmi izlemekte yarar var. Holland çiftin Londra dönemine pek değinmese de 1995 yapımı film yeterince çarpıcı.).

Elde fotoğraf makinası, Somers Town'ın sokaklarını karış karış dolaştığım dönemde, henüz bu semtle ilgili bir öykü ortaya çıkarmak düşüncesi taşı mıyordum. Sanırım bir tek lan -kursu sıkı takip eden metro sürücüsü- birikimlerinin bir kısmını Tottenham Court Road'daki Jessops'a⁽¹⁾ yatırma nedenlerine kısaca değinmişti. Bir savaş muhabirinden miras, her tarafı çizik ve

yaralı fakat gövdesi işlevini yerine getirmekte inatçı A1'i elinde son derece dikkatli dururken, kafasında yıllarca yer etmiş, benim çözmekte zorlanacağım bazı ayrıntılardan bahsediyordu. Belli ki Somers Town'la ilgili tutkulu planları vardı. Bu projesini çok özlü olarak guruptaki diğer arkadaşlarla paylaşacak oldum. Adam sadece kendisine ait bazı ayrıntıların olur olmaz ortada dolaşmasına kızdı, bana küstü. Sürücü deyip geçmemek lazım! Bu tür işlerde hiç ummadığınız denli duyarlı, kısmen de yaralı insanlar çalışıyor. Ian'daki duyarlılığın sanatçiyim diye ortaya çıkıp feryat eden bir çok kişiden fazla olduğunu söyleyebilirim. Öte yandan fazla duyarlılık insanı yalnız bırakır. Olur olmaz her şeyden bir mana çıkarırsınız. Ben böyle şeyleri önce kafaya takarım, yaklaşık otuz dakika kadar sürer. Ardından nerede kaldığımı düşünmeye başlarım. İllaki yapılacak bir sürü iş vardır. Boş duramam. Küslükle, kızgınlıkla pek işim olmaz. Neticede hayat bir nehir gibi akmaktadır. Yıllar sonra bu kırgınlığın Somers Town'la ilgili bir projeyi engellediğini farkettim. Ian'ın proje değişikliği, kendisine çok daha yakın bir konuda, Londra Metrosuyla ilgili harikulade bir çalışma çıkarmasını sağlamıştı. Umutsuzluğun içindeki siyah-beyaz insan gülümsemeleri görülmeye değerdi. Aralarında Willesden Green'den oda komşum Johny McDonald'ın resmi de vardı. Johny, Metro'da güvenlik kameralarının görüş alanı dışında kalan bir noktaya sotelenir, gitarını tıngırdatarak ek gelir elde etmeye çalışırdı. Zaman zaman onunla Tottenham Court Road'da karşılaşırdım. İrlandalı annesi, İspanyol babası, kolay akılda kalsın diye kendi icat ettiği uydurma bir ismi vardı. Gerçek ismini hiçbir zaman söylemedi. Onu kullanarak belediyeden kira ve işsizlik yardımı alıyordu. Mrs. Conway'in kendisini eve kabul etmesinin ardında, Johnny'nin annesinin İrlandalı oluşundan çok belediyeden hesabına yatırılan oda kirasının güvenilirliği vardı. Öykü daha çok benim Kilburn'deki yaşantımla ilgili. Bu fotoğraf ve Mrs. Conway'in eviyle ilgili söyleyeceğim en özlü söz şudur. Johnny'nin en güzel melodilerini Mrs. Conway'in bahçesinde para vermeden dinlerdik.

Gerçek isimlerini insanlar neden gizler hiç anlamamışımdır. Gramer hocam Dr. V. Menning yaşamımda karşılaştığım en yaman kişilikteki eğitimcilerden biriydi. V'nin ne olduğunu asla söylemedi. "Dr. Menning, yeterli" derdi. Kadının inadını asla çözemedim. Kanada'dan İngiltere'ye göçmüştü. Büyük olasılıkla Kanada'ya da başka yerlerden göçmüş bir ailenin kızıydı. Gizlilik böyle katman katman gelişen insan öykülerinin en can alıcı yanı sanırım.

Metro nedense film yapımcılarının da ilgisini çeken bir konu olmuştur. 1997'de NY metrosuna ait 10 yönetmenin çalışması *Subway Stories: Tales from the underground*, 1999'da Londra metrosuna ait 9 yönetmenin çalışması *Tube Tales* aklıma ilk gelenler. Bunların dışında çarpıcı bir çalışma olarak Buenos Aires metrosuna yönelik 1996 yapımı *Moebius* örnek verilebilir. Mütahiş bir öğrenci projesi olan bu bilim-kurgu filmi metroda bir trenin aniden kaybolmasını işler.

Adımlarım ve insanların yüzlerine karşı abartılı dikkatsizliğim, sanki kamerayı sanatın önemli bir aracı olarak görmek yerine, acımasız zanaat betimlemesinin yan tutucu, hatta biraz da kayırmacı haline onay verir gibiydi. Tek derdimin şu bildik 36 kareyi mümkün olduğunca pozlamaktan öteye gitmediğini savlamak kesinlikle yanlış olmaz. Ardından sanki bu sokak arşinlamalarının verdiği yorgunluk yeterli değilmiş gibi, hızımı alamayıp Halloway Road'daki stüdyoya bir koşuşum vardı ki; bunun iki önemli merakımın habercisi olduğunu söyleyebilirim. İlki, "orienteeing" sporunda olabildiğince hızlı pusula ve harita kullanarak önceden belirlenen yerlerin bulunması. Bu daha ziyade ormanlık alanda gerçekleştiriliyor. Zaman zaman kent içinde yapılan bazı uygulamaları olsa da, pusulaya gerek duyulmayabilir. Sezgilerin, kent yaşamında pusulanın yerini tutan doğal bir yön bulucu olduğunu düşünüyorum. İkincisiyse, fotoğraf kimyasallarına olan tinericilerle aşık atacak tutkum. Bütün iş alışana kadar. Bu mazoşist yan yavaş yavaş oluşuyor ve bir

başladı mı arkası kolayca geliveriyor. Sanırım Petra Kelly'de de, böyle bir yan zaman içinde oluşmuştu. Kız kardeşi Grace'i 10 yaşında kanserden yitirene dek kemoterapinin hastane koridorlarındaki boğucu kokusunu belleğine yazmıştı. O sadece kardeşinin yaşadıklarıyla yetinmedi. Başkalarının acılarını paylaşma ve onlara yardım etme deneyiminin tüm tatlarını gönül belleğine kaydetti. Adımlarınız sizi istemediğiniz bir sona mı yaklaştırıyor, sorusunu sormak ne şaşkın bir yaklaşım. Hastane koridorlarındaki kemoterapi gören insanların acılarını anlatırken anımsıyorum onu. O koridorlardan bence herkes geçmeli. Yaşanmayan bir acı asla anlaşılabilir. 1 Ekim 1992 tarihindeki tahmini yok oluşunu ancak onsekiz gün sonra farketmişlerdi. Cansız bedeni Gert Bastian'ın yanında duruyordu. Kelly'nin yaşamıyla ilgili de müthiş bir film var. Ben bir türlü ulaşım da izleyemedim. "*Happiness is a warm gun, 2001*", Thomas Imbach, İsviçre.

Ben o aralar Abel Ferrara vari bir odada, her tür yanıp sönen disko ışığı ve zaman zaman ortamdaki aşırı kırmızı hakimiyeti içinde zehirli fotoğraf kimyasallarından kendinden geçmiş, banyo üstüne banyo alıyordum. Fotoğraf banyolarının böyle coşkulu bir çekiciliği vardır. Sizi içine çeker ve felç eder. Uzun dönemde öldürür mü bilmiyorum, ama mümkündür. O aralar Ilford'un FP4+, HP5+ ve 400 Delta'sını deniyordum. Tabii zaman geçti, dijital teknolojiler gelişti artık küçük bir chipin içine herşey sığar oldu. 36 değil, isterseniz 1000 çekim yapın. Ne banyo kaldı ne baskı! Kokular hepten kayboldu. Kötünün kötüsü bile fotoşopla kurtarılır olunca, bu işlerin tadı kaçtı. Uzun zamandır ilgilenmiyordum, fotoğraf uzak bir hayal olup çıkmıştı. Kayıp zamanın içindeki Ilford'a bir bakayım dedim. Aynı filmler hala işliyor, aynı kağıtlar... Tanrım bu ne muhteşem muhafazakarlık! Bende o filmlerin hepsi duruyor. Baskı kağıtlarının üzerinde 4.41 Pounds yazıyor. Siyah-beyaz filmler. Ben bunların artık antika olduğunu düşünüyordum. Üzerlerinde 3.99 Pounds fiyat yazılmış etiketleri biraz solmuş. Bu inatçı filmler iyi korunduğunda on yıl sonra bile

Shane Meadows, "Somers Town", 2008.

işe yarayabilir. Tabii antikacıdan bir de analog kamera bulmak kaydıyla.

Somers Town'daki iki, üç katlı, bahçeli müstakil evlerden örülü tutucu İngiliz kent tasarımcılığının, inat edip yerleşkeleri dikine değil de boyuna açma tutarlılığının arasına serpiştirilmiş çamaşırhaneler, İrlanda barları, Pakistanlıların içki-sigara dükkanları, Hintlilerin bakkal ve manavları, Brighton'lı pastane-fırın, Dover'li sigortacı, Jamaika'lı korsan taksininin ve Türklerin işlettiği ayaküstü Çin yemekleri satan büfelerle, döner kebab satan Çinlilerin ortaya koyduğu tek bir gerçek vardı. Başkasının çöplüğü her zaman kendimizinkinden daha caziptir. Gerek başka ülkelerden, gerekse İngiltere'nin başka bölgelerinden Kuzey Londra'nın bu küçük bölgesine göç etmiş insanların, bir türlü mutluluğu bulabildiklerine inanmıyorum. Sanırım bu göç daha çok uzun yıllar devam edecek. Sonunda Londra'da tek bir Londra'lı bile kalmayacak. Büyük olasılıkla direnenleri Thames'e dökecekler.

Böyle anlatılmaz nereden çıktığı belirsiz bir karamsarlık sarar insanı aniden. İşte öyle bir gündü. Keyifsiz ve isteksiz Shane Meadows'un 2008 yapımı *Somers Town*'ını seyretmeye gittim.

Doğu-Midlans'daki hayatın sıkıcılığından bunalan yüzük, kolye ve bilezikleriyle ilgi çekici, küçük bıçkın Tomo trene atladığı gibi soluğu Londra'da alır. İlk günün keyfini sokakta Carling'le kutlarken aynen kendi ayarında üç serserinin saldırısına uğrar. Nesi var nesi yoksa kaybeder. Ertesi sabah trende beraber yolculuk ettiği Jane'i istasyonda bulur. Beraber Tulip Café'de kahvaltı yaparlar. Jane geri dönmesini tavsiye eder, bir onluk bırakıp kalır. Tomo yan masada çektiği fotoğrafları inceleyen Marek'e ilişir. Marek Paris'li Maria'nın poz poz fotoğrafını çekmiştir. Kız son derece güzeldir. Tomo fotoğrafları kapıldığı gibi dışarı çıkar. Tabii Marek de peşindedir. Bu kaçışmada kızgın bir semt sakininin özel mülküne girerler. Son derece fotoğrafik belleği olduğunu savlayan semt sakininin onları polise şikayet edeceği uyarısı